

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

БЮЛЕТЕНЬ

КОМІТЕТУ МЕДИЧНОГО І ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАВА ТА БІОЕТИКИ НААУ

січень 2024 — березень 2024

Випуск 9

Бюлетень підготували:

Наталія Чорновус, Оксана Міських, Дмитро Дюжев, Юлія Сізнцова

Контакти: 04070, м. Київ, вулиця Борисоглібська, 3, 5-й поверх

Комітет медичного і фармацевтичного права та біоетики НААУ

Голова Комітету Ірина Сенюта

I. НОВИНИ КОМІТЕТУ

1.1. Заходи, проведені Комітетом та за участі членів Комітету згідно із затвердженим планом роботи

Засідання Комітету медичного і фармацевтичного права та біоетики НААУ

28 лютого 2024 року відбулося засідання Комітету, під час якого було обговорено низку питань діяльності Комітету, з-поміж яких:

- 1) оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад регіональних представників у різних областях України;
- 2) упровадження нового формату роботи Комітету, а саме проведення методичних семінарів членами Комітету;
- 3) планування заходів, приурочених до Європейського дня захисту прав пацієнтів (18 квітня);
- 4) розроблення спеціальних заходів щодо тематики діяльності Комітету в 2024 році – мирне врегулювання конфліктів.

На першому методичному семінарі виступила голова Комітету Ірина Сенюта, яка розкрила питання правової природи гістологічних препаратів, стандартів у сфері охорони здоров'я та проблемних аспектів для медичної практики Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни".

1.2. Активності членів Комітету

3

Членами Ради Комітету Юлією Миколаєць, Вікторією Валах, Сергієм Антоновим, Христіною Терешко підготовлено Бюлетень №8 за вересень – грудень 2023.

19 грудня 2023 року Ірина Сенюта взяла участь у міжнародній конференції на тему «Жінка-воїн, Жінка-волонтер, Жінка-вимушена переселенка» з доповіддю «Роль жінки в забезпеченні права на мир».

20 грудня 2023 року Вікторія Валах провела лекцію для лікарів на тему «Допит лікаря».

22 грудня 2023 року Юлія Миколаєць взяла участь у конференції «Кадровик року 2023» з доповіддю на тему «Озброюємося судовими рішеннями».

8 січня 2024 року Роман Майданик взяв участь у засіданні експертної групи з рекодифікації речового права.

22 січня 2024 року Юлія Миколаєць виступила на семінарі «Кадровик року 2023» з темою «Озброюємося судовими рішеннями».

25 січня 2024 року Тетяна Матова взяла участь у зустрічі адвокатів, представників консультативної групи CRIMES ABRISORY GROUP ACA GRC EUAM, на якій обговорювалися питання надання медичної допомоги військовополоненим і застосування Женевських конвенцій.

7 лютого 2024 року Тетяна Матова провела зустріч з медичними працівниками закладів охорони здоров'я м. Кривого Рогу, на якій обговорили етичні норми поведінки медичних працівників у період воєнного стану, ефективність надання медичної допомоги пацієнтам, фінансування медичної галузі.

9 лютого 2024 року Роман Майданик взяв участь у круглому столі «Реформування законодавства у сфері правового статусу юридичних осіб».

9 лютого 2024 року Роман Майданик взяв участь у науково-практичній конференції «Стан і засади реформування цивільного та житлового законодавства України» з доповіддю «Переосмислення права власності в умовах рекодифікації».

11 лютого 2024 року Ірина Сенюта взяла участь як спікер у круглому столі на тему «Сучасне суспільство: цінності, наука, закон та безпека», присвяченому Міжнародному дню жінок і дівчат у науці. Захід відбувся у КНУ імені Тараса Шевченка із доповіддю на тему «Правові акценти у сфері охорони здоров'я: окремі пазли з мозаїки».

15 лютого 2024 року Ірина Сенюта брала участь у спільному засіданні відділу дослідження прав інтелектуальної власності та прав людини у сфері охорони здоров'я та центру правового забезпечення розвитку науки і технологій НДІ інтелектуальної власності НАПрН України.

19 лютого 2024 року Наталія Чорновус провела лекцію в рамках проекту «Онлайн-школа з медичного права» для студентів, ініційованого UMSA на тему «Постмортальна репродукція».

20 лютого 2024 року Олександр Корнага провів відеоконсультації для сімейних лікарів.

26 лютого 2024 року Роман Майданик взяв участь у засіданні робочої групи з підготовки законопроекту щодо внесення змін до ЦК України про посмертну репродукцію.

27 лютого 2024 року Юлія Миколаєць провела вебінар на тему «Відповідальність за порушення вимог охорони праці».

2 березня 2024 року Ірина Сенюта взяла участь у звітній конференції Українського лікарського товариства у Львові (УЛТ) з доповіддю на тему «Медична практика крізь призму судових рішень».

5 березня 2024 року Ірина Сенюта провела лекцію для науково-педагогічних працівників Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького з основ медичного права.

5 березня 2024 року Роман Майданик виступив із презентацією «Арешт майна, застосовний до віртуальних активів» на семінарі QMIPRI, Королеви Марії університет Лондона.

5 березня 2024 року Оксана Міськів провела лекцію для студентів Університету Короля Данила.

6 березня 2024 року Наталія Чорновус провела семінар для адвокатів Львівської області на тему «Право на постмортальну репродукцію – виклики та реалії сьогодення».

12 березня 2024 року Ірина Сенюта провела вебінар у рамках проекту ЮНІДО «Навчання з розвитку підприємництва в Україні» на тему «Основи юридичної грамотності».

13 березня 2024 року Ірина Сенюта провела вебінар у рамках проекту ЮНІДО «Навчання з розвитку підприємництва в Україні».

14 березня 2024 року Ірина Сенюта взяла участь в експертній зустрічі в рамках міжнародного проекту «Правочини з нематеріальними правами в цивільному праві: застосування до використання клінічних зразків для міжнародних діагностичних клінічних досліджень та транскордонної охорони здоров'я».

18 березня 2024 року Ірина Сенюта провела бінарну лекцію на тему «Роль рішень ЄСПЛ у забезпеченні прав людини у сфері охорони здоров'я».

1.3. Робота з медіа

11 січня 2024 року Ірина Сенюта дала інтерв'ю ТРК «Перший Західний» щодо окремих питань захисту прав дитини при неналежному наданні медичної допомоги на прикладі справи щодо неналежного надання стоматологічної допомоги в приватному закладі охорони здоров'я.

12 січня 2024 року Ірина Сенюта виступила у телепередачі «Головне за тиждень» на ТРК Перший Західний та поділилася з глядачами особливостями захисту прав людини у сфері охорони здоров'я: від порад пацієнтам, як діяти при зверненні за медичною допомогою, до лікарської таємниці.

5 лютого 2024 року Ірина Сенюта дала інтерв'ю ТРК «Перший Західний» щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» від 22.11.2023, що породив багато дискусій, критики та нових законотворчих ініціатив.

5 лютого 2024 року Оксана Вітязь дала коментар телеканалу «Суспільне телебачення» щодо неналежного призначення дерматовенерологом лікування акне молодій дівчині, яке призвело до тяжких наслідків.

6 лютого 2024 року Ірина Сенюта дала інтерв'ю в Інформаційному ранку телеканалу «Суспільне. Спротив», щодо юридичних алгоритмів для пацієнтів при наданні стоматологічних послуг.

21 лютого 2024 року Зінаїда Чуприна дала коментар щодо III етапу онлайн курсу програми Ради Європи HELP «Основні принципи захисту прав людини у сфері біомедицини».

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/2hnt8s2h>

4 березня 2024 року Ірина Сенюта взяла участь в обговоренні питань медичних справ та судових рішень, страхування професійної відповідальності медичних працівників та альтернативного розв'язання конфліктів між медиками та пацієнтами, проблем у ліцензуванні медичної практики та ліцензійних перевірок у програмі «Інтерв'ю на Першому Західному».

7 березня 2024 року Ірина Сенюта взяла участь в обговоренні на ТРК «Перший Західний» питання «Хто і як розплачується за трагічні помилки лікарів. Резонансні судові справи».

II. НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА

2.1. Закони та інші нормативно-правові акти у сфері медичного права

21 грудня 2023 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання обігу рослин роду коноплі (*Cannabis*) для використання у навчальних цілях, освітній, науковій та науково-технічній діяльності, виробництва наркотичних засобів, психотропних речовин та лікарських засобів з метою розширення доступу пацієнтів до необхідного лікування».

Він передбачає внесення змін до законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про Національну поліцію». Норми Закону регламентують питання використання канабісу в медичній, промисловій, науковій сферах. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та має вводитися в дію через шість місяців з дня набрання чинності цим Законом. Введення в дію цього Закону передбачається 16.08.2024.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/5x2t3jwf>

7 лютого 2024 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження генофонду Українського народу».

Він розроблений з метою збереження генофонду Українського народу, а також врегулювання питання соціального захисту військовослужбовців у частині забезпечення їхнього права на біологічне батьківство (материнство).

У Законі передбачено:

1) підпункт 3 пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» викласти в новій редакції, якою передбачити, що у разі загибелі або визнання померлою в установленому порядку особи, репродуктивні клітини якої зберігаються, їх безоплатне зберігання відповідно до цього Закону здійснюється протягом 3 років з моменту загибелі цієї особи, а після закінчення цього строку надалі зберігання таких клітин може бути продовжене за рахунок іншої особи, визначеної у розпорядженні особи щодо власних репродуктивних клітин;

7 лютого 2024 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо впровадження стандартів Організації Північноатлантичного договору у сфері медичного забезпечення сил безпеки і сил оборони». Його розроблено з метою закріплення повноважень Міністерства оборони України затверджувати для сил безпеки і сил оборони стандарти надання домедичної та медичної допомоги на догоспітальному рівні на основі (з числа) стандартів НАТО та/або стандартів, затверджених окремими державами – членами НАТО, визначати порядок додержання зазначених стандартів (рекомендацій) та здійснювати нагляд за їх додержанням, а також затверджувати за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, мінімальні вимоги та/або стандарти якості до спеціалізованих медичних виробів, а також їх перелік, що застосовуються силами безпеки і силами оборони в тактичних умовах (під час ведення бойових дій).

Верховна Рада України постановила внести зміни до таких законів України:

1) в Основах законодавства України про охорону здоров'я (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №4, ст. 19 із наступними змінами):

– частину першу статті 3 доповнити з урахуванням алфавітного порядку терміном такого змісту:

"догоспітальний етап надання медичної допомоги – період надання медичної допомоги з моменту виявлення особи у невідкладному стані або звернення особи за медичною допомогою до її госпіталізації в заклад охорони здоров'я або відмови від госпіталізації.";

– у статті 14-1:

частину четверту доповнити словами "крім випадків, передбачених частиною сьомою цієї статті";

доповнити частиною сьомою такого змісту:

"Табелі матеріально-технічного оснащення, стандарти, обсяги надання домедичної допомоги та медичної допомоги на догоспітальному етапі під час ведення бойових дій та підготовки сил безпеки і сил оборони за призначенням у тактичних умовах затверджуються Міністерством оборони України для сил безпеки і сил оборони у порядку, визначеному Законом України "Про оборону України";

2) частину другу статті 10 Закону України "Про оборону України" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., №49, ст. 420 із наступними змінами) доповнити новими абзацами такого змісту:

"затверджує на основі стандартів Організації Північноатлантичного договору та/або стандартів, затверджених окремими державами – членами Організації Північноатлантичного договору,

для сил безпеки і сил оборони табелі матеріально-технічного оснащення, стандарти, обсяги надання домедичної допомоги та медичної допомоги на догоспітальному етапі, які надаються під час ведення бойових дій та підготовки сил безпеки і сил оборони за призначенням у тактичних умовах, а також здійснює контроль за їх додержанням;

затверджує за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, перелік, мінімальні вимоги та/або стандарти якості медичних виробів (виробів медичного призначення) та допоміжних засобів до них, що застосовуються силами безпеки і силами оборони для надання домедичної допомоги під час ведення бойових дій, на основі відповідних вимог, стандартів якості, рекомендацій або інших відповідних документів, рішень Організації Північноатлантичного договору або окремих держав – членів Організації Північноатлантичного договору (за наявності)".

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/4afmt8ch>

10 січня 2024 року ухвалено Постанову Верховної Ради України «Про прийняття за основу проєкту Закону України про організацію належного рівня медичного забезпечення Збройних Сил України».

Проєкт Закону розроблено з метою закріплення повноважень Міністерства оборони України затверджувати для сил безпеки й сил оборони протоколи та стандарти надання домедичної та медичної допомоги на догоспітальному рівні на основі (з числа) стандартів НАТО та/або стандартів, затверджених окремими державами – членами НАТО, визначати порядок додержання зазначених стандартів (рекомендацій) та здійснювати нагляд за їх додержанням. А також затверджувати за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, мінімальні вимоги та/або стандарти якості до спеціалізованих медичних виробів, а також їх перелік, що застосовуються силами безпеки й силами оборони в тактичних умовах (під час ведення бойових дій).

Законопроєктом передбачено внесення змін до статті 10 Закону України «Про оборону України», та статті 14-1 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», якими передбачається надання Міністерству оборони України повноважень щодо затвердження для сил безпеки й сил оборони клінічних протоколів, табелів матеріально-технічного оснащення, стандартів надання домедичної та медичної допомоги на догоспітальному рівні під час ведення бойових дій та підготовки сил безпеки й сил оборони за призначенням (у тактичних умовах) на основі (з числа) стандартів НАТО та/або стандартів, затверджених окремими державами – членами НАТО.

Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки доопрацювати зазначений законопроєкт з урахуванням поправок і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи, скоротивши строк подання таких поправок і пропозицій наполовину, та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/yf398r47>

22 грудня 2023 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році» №1394.

Кабінет Міністрів України затвердив Порядок реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, який визначає особливості реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування у 2024 році.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/3m3dxxdi>

27 грудня 2023 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» №1393.

Кабінет Міністрів України вніс зміну до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. №285.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/ykpmb347>

27 грудня 2023 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку раннього виявлення у дітей порушень розвитку або ризику їх виникнення і своєчасного направлення сімей з дітьми до надавачів послуги раннього втручання для отримання такої послуги» №1392.

Цей Порядок визначає механізм раннього виявлення медичними працівниками у дітей віком від народження до чотирьох років порушень розвитку або ризику їх виникнення і своєчасного направлення сімей з дітьми до надавачів послуги раннього втручання для отримання комплексної послуги мультидисциплінарної команди.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/yk8pecdh>

5 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України №9 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. №1447".

Кабінет Міністрів України постановляє внести до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. №1447 "Про затвердження переліків лікарських засобів та медичних виробів, що ввозяться та постачаються на митну територію України під час воєнного стану"

(Офіційний вісник України, 2023 р., №3, ст. 241) зміни, що додаються: вступну частину постанови та Перелік лікарських засобів та медичних виробів, що ввозяться та постачаються на митну територію України під час воєнного стану, затверджений зазначеною постановою, викласти в редакції постанови про внесення змін.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3wa8u64k>

12 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку направлення військовозобов'язаних та резервістів під час проходження зборів, а також військовослужбовців Збройних Сил для огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, та проведення такого огляду" №32.

Відповідно до частини сьомої статті 266-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення Кабінет Міністрів України постановив затвердити Порядок направлення військовозобов'язаних і резервістів під час проходження зборів, а також військовослужбовців Збройних Сил для огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, та проведення такого огляду, що додається.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/5hw26ue4>

16 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку закладів охорони здоров'я та програм у галузі охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, видатки на які здійснюються з державного бюджету».

Кабінет Міністрів України вніс до переліку закладів охорони здоров'я та програм у галузі охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, видатки на які здійснюються з державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2011 р. №501, зміни, що додаються.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/4e8xk9er>

19 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про вихід з Угоди про взаємне визнання прав на пільговий проїзд для інвалідів та учасників Великої Вітчизняної війни, а також осіб, прирівняних до них, та Протоколів до неї" №60.

Кабінет Міністрів України постановив вийти з:

Угоди про взаємне визнання прав на пільговий проїзд для інвалідів та учасників Великої Вітчизняної війни, а також осіб, прирівняних до них, вчиненої 12 березня 1993 р. у м. Москві;

Протоколу про виконання Рішення Ради глав держав Співдружності Незалежних Держав щодо надання учасникам Великої Вітчизняної війни прав на безкоштовний проїзд залізничним транспортом один раз на рік від 30 травня 2003 р., підписаного 18 вересня 2003 р.;

Протоколу про внесення змін та доповнень до Угоди про взаємне визнання прав на пільговий проїзд для інвалідів та учасників Великої Вітчизняної війни, а також осіб, прирівняних до них, від 12 березня 1993 р., підписаного 22 листопада 2007 року.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3wn9vt3n>

19 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я" №64.

Кабінет Міністрів України постановив внести до Порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 2013 р. №333 (Офіційний вісник України, 2013 р., №37, ст. 1303; 2015 р., №24, ст. 659), зміни, що додаються.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/2n3zzy8u>

23 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я» №73.

Затверджений Порядок та умови визначають механізм надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я.

Субвенція спрямовується на:

1) оплату поточних видатків закладів охорони здоров'я, а саме:

- будинків дитини. У разі утворення на базі будинку дитини центру медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям, але продовження перебування в ньому дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також дітей з фізичними та/або інтелектуальними порушеннями від народження до трьох (для здорових дітей) та до чотирьох (для хворих дітей) років субвенція може спрямовуватися на оплату поточних видатків для покриття витрат, пов'язаних із забезпеченням заходів медико-соціального захисту таких дітей, до визначення альтернативних форм їх влаштування;

- закладів служби крові;
- медико-соціальних експертних комісій;
2) фінансування оглядів водіїв з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції;

3) забезпечення дітей до трьох років, хворих на біотинідазну недостатність, галактоземію I типу, глютарову ацидурію I типу, глютарову ацидурію II типу, дефіцит середньоланцюгової ацил-КоА-дегідрогенази (MCAD), дефіцит довголанцюгової гідроксіацил-КоА-дегідрогенази (LCHAD), дефіцит дуже довголанцюгової ацил-КоА-дегідрогенази (VLCAD), дефіцит трифункціонального білка, дефіцит HMG-ліази, ізовалеріанову ацидурію, лейциноз (хвороба "кленового сиропу"), метилмалонову ацидурію, первинний карнітиновий дефіцит та пропіонову ацидурію, що включені до програми розширеного масового скринінгу новонароджених, та на фенілкетонурію, продуктами лікувального харчування.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/4mccnwsa>

2 лютого 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про реалізацію спільного із Всесвітньою продовольчою програмою Організації Об'єднаних Націй проекту стосовно додаткових заходів із соціальної підтримки осіб з інвалідністю з дитинства та дітей з інвалідністю" №110.

Кабінет Міністрів України постановив погодитися з пропозицією Міністерства соціальної політики щодо реалізації за участю Всесвітньої продовольчої програми Організації Об'єднаних Націй спільного проекту стосовно додаткових заходів із соціальної підтримки осіб з інвалідністю з дитинства та дітей з інвалідністю.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/mr3cyfum>

13 лютого 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. №410 і від 13 січня 2023 р. №28" №159

Кабінет Міністрів України постановив внести до постанов Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. №410 "Про договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій" (Офіційний вісник України, 2018 р., №45, ст. 1570; 2020 р., №2, ст. 59; 2021 р., №82, ст. 5250; 2023 р., №46, ст. 2460) і від 13 січня 2023 р. №28 "Деякі питання оплати праці працівників державних та комунальних закладів охорони здоров'я" (Офіційний вісник України, 2023 р., №9, ст. 644, №51, ст. 2845) зміни, що додаються.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/mtus74vd>

27 лютого 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Деякі питання реалізації пілотного проекту щодо зубопротезування окремих категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України" №212.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/yk9dckcu>

27 лютого 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики" №213.

Кабінет Міністрів України постановив внести до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. №285 (Офіційний вісник України, 2016 р., №30, ст. 1184; 2024 р., №11, ст. 687), зміни, що додаються.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3htts37d>

21 грудня 2023 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації Міністерства охорони здоров'я України у сфері медичного захисту населення та санітарного та епідеміологічного благополуччя населення" №2172.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/5axb5m2t>

25 грудня 2023 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Зміни до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проектів регуляторних актів на 2023 рік» №2188.

Міністерство охорони здоров'я України доповнило розділ «Проекти наказів Міністерства охорони здоров'я України» новим документом, зокрема проектом наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до Порядку сертифікації якості лікарських засобів для міжнародної торгівлі та підтвердження для активних фармацевтичних інгредієнтів, що експортуються».

Цей документ розробляється з метою удосконалення процедури сертифікації якості лікарських засобів для міжнародної торгівлі та підтвердження для активних фармацевтичних інгредієнтів, що експортуються, та усунення бар'єрів для експорту.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/mvfms374>

26 грудня 2023 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 12 березня 2022 року №474» №2201.

Міністерство охорони здоров'я України внесло зміни до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 12 березня 2022 року №474 «Деякі питання отримання гуманітарної та благодійної допомоги в умовах воєнного стану».

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/2rkvwsh9>

26 грудня 2023 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до переліку встановлених доплат, надбавок, надання матеріальної допомоги та преміювання керівників установ, закладів та організацій, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України» №2198.

Міністерство охорони здоров'я України внесло зміни в перелік встановлених доплат, надбавок, надання матеріальної допомоги та преміювання керівників установ, закладів та організацій, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 2023 року №1386 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я від 02 листопада 2023 року №1896).

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/4wierdu5>

4 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до Примірного табеля матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я та фізичних осіб-підприємців, які надають первинну медичну допомогу» №20.

Міністерство охорони здоров'я України внесло зміни до розділу II Примірного табеля матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я та фізичних осіб-підприємців, які надають первинну медичну допомогу, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 26 січня 2018 року №148.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/3fmzvpr6>

8 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України №45 "Про затвердження вимог до харчових ароматизаторів, вимог до харчових добавок та вимог до харчових ензимів".

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/5n744rbt>

9 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до примірного статуту державного підприємства, що належить до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України» №51.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило зміни до примірного статуту державного підприємства, що належить до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/5n8hbbwz>

9 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, які можуть укласти договори з Національною службою здоров'я України за пакетами медичних послуг «Лікування дорослих та дітей методом трансплантації органів» і «Лікування дорослих та дітей методом трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин» №47.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило:

- 1) перелік закладів охорони здоров'я, які можуть укласти договори з Національною службою здоров'я України за пакетом медичних послуг «Лікування дорослих та дітей методом трансплантації органів»;
- 2) перелік закладів охорони здоров'я, які можуть укласти договори з Національною службою здоров'я України за пакетом медичних послуг «Лікування дорослих та дітей методом трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин».

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/my97jeu9>

12 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження переліку першочергових потреб у сфері охорони здоров'я» №69.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило перелік першочергових потреб у сфері охорони здоров'я, які можуть бути підставою для проведення цільового збору.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/p8mv5c5b>

12 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Зміни до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік» №64.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило зміну до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 грудня 2023 року №2277.

Міністерство охорони здоров'я України відповідно до змін Плану пропонує затвердити постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання безпеки та верифікації лікарських засобів» з метою створення і належного функціонування національної системи верифікації лікарських засобів та забезпечення нанесення виробниками засобів безпеки на упаковку лікарського засобу.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/bdh28bkd>

15 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Порядку знищення та утилізації товарів (предметів) гуманітарної допомоги юридичними особами, уповноваженими Міністерством охорони здоров'я України на отримання лікарських засобів, медичних виробів, витратних матеріалів, медичного обладнання, засобів індивідуального захисту та інших товарів, необхідних для належного забезпечення сфери охорони здоров'я в умовах воєнного стану" №73.

Наказом передбачено відповідно до абзацу другого пункту 1-1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 року №728 «Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги», пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року №267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року №90), затвердити Порядок знищення та утилізації товарів (предметів) гуманітарної допомоги юридичними особами, уповноваженими Міністерством охорони здоров'я України на отримання лікарських засобів, медичних виробів, витратних матеріалів, медичного обладнання, засобів індивідуального захисту та інших товарів, необхідних для належного забезпечення сфери охорони здоров'я в умовах воєнного стану, що додається.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3hfbktuk>

17 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку проведення перевірок стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції в установах, організаціях та на підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України» №93.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило Порядок проведення перевірок стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції в установах, організаціях та на підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України, що додається.

Цей Порядок визначає механізм організації, проведення та оформлення результатів перевірок стану організації роботи із запобігання та виявлення корупції, дотримання вимог антикорупційного законодавства в установах, організаціях та на підприємствах, що належать до сфери управління МОЗ.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/mrhne6tm>

19 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про зміни до Переліку закладів охорони здоров'я, які можуть укласти договори з Національною службою здоров'я України за пакетами медичних послуг «Лікування дорослих та дітей методом трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин» №103.

Міністерство охорони здоров'я України внесло до Переліку закладів охорони здоров'я, які можуть укласти договори з Національною службою здоров'я України за пакетом медичних послуг «Лікування дорослих та дітей методом трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09 січня 2024 року №47, зміни, що додаються.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/537zww73>

23 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Номенклатури спеціальностей професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я, Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою" №112.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3mjxvmwc>

23 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Змін до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік" №116.

План діяльності МОЗ України доповнено (а саме розділ "Проєкти постанов Кабінету Міністрів України") новими позиціями, зокрема: щодо необхідності прийняття постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання виплати щомісячної державної допомоги ВІЛ-експонованим дітям до встановлення їм ВІЛ-статусу та дітям, які живуть з ВІЛ", з метою запровадження чіткого визначення умов призначення та виплати щомісячної державної допомоги ВІЛ-експонованим дітям до встановлення їм ВІЛ-статусу та дітям, які живуть з ВІЛ.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/2p9x3fr2>

26 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про встановлення доплат, надбавок, надання матеріальної допомоги та преміювання керівників установ, закладів та організацій, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України» №132.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило перелік встановлених доплат, надбавок, надання матеріальної допомоги та преміювання керівників установ, закладів та організацій, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України, що додається.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/2t6ys2zv>

26 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Стандарту медичної допомоги "Нутритивна підтримка при онкологічних захворюваннях у дорослих" №142.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/4ta37kmb>

26 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Стандарту медичної допомоги "Гепатоцелюлярна карцинома" №143.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/yc2dmys3>

30 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Стандарту медичної допомоги "Діагностика та лікування метилмалонової та пропіонової ацидемії" №152.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/58hmt7xt>

31 січня 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Змін до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік» №162.

План діяльності МОЗ України доповнено, а саме розділ «Проєкти наказів Міністерства охорони здоров'я України», новими позиціями, зокрема: щодо необхідності прийняття наказу МОЗ України «Деякі питання утворення тривірвненої лабораторної мережі з діагностики туберкульозу в системі протитуберкульозної медичної допомоги населенню», з метою удосконалення організації та забезпечення якісних послуг з діагностики туберкульозу пацієнтам, спрямованих на раннє виявлення туберкульозу, надання медичної допомоги, хворим на туберкульоз.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/bdxf5suz>

1 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Стандарту медичної допомоги «Медичний аборт (у терміні від 12 до 22 тижнів)» №170.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило Стандарт медичної допомоги «Медичний аборт (у терміні від 12 до 22 тижнів).

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/4x6aadkv>

1 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Змін до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік» №171.

План діяльності МОЗ України доповнено, а саме розділ «Проєкти постанов Кабінету Міністрів України», новими позиціями, зокрема: щодо необхідності прийняття постанови Кабінету Міністрів України

«Про затвердження Методики формування ціни для придбання плазми для фракціонування», з метою затвердження єдиного механізму формування ціни придбання плазми для фракціонування у суб'єктивних системах крові державної та комунальної форми власності.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/54rs48yf>

2 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Зміни до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік" №183.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/mtwtjrtw>

5 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження Порядку організації заходів із запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у Міністерстві охорони здоров'я України" №189.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3mbeazxh>

6 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запровадження принципів безбар'єрності під час надання медичних та реабілітаційних послуг в закладах охорони здоров'я» №198.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило Методичні рекомендації щодо запровадження принципів безбар'єрності під час надання медичних та реабілітаційних послуг в закладах охорони здоров'я.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/47wt524c>

9 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Змін до Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проєктів регуляторних актів на 2024 рік» №231.

План діяльності МОЗ України доповнено (а саме розділ «Проєкти постанов Кабінету Міністрів України») новими позиціями, зокрема: щодо необхідності прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку видачі дозволів на право ввезення на територію України, вивезення з території України або транзиту через територію України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», з метою встановлення чітко визначених механізмів ввезення на територію України під час дії правового режиму воєнного стану, надзвичайного стану, надзвичайної ситуації наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/2ek3hz8x>

9 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку комісій з питань медико-санітарної регламентації Державного підприємства «Комітет з питань гігієнічного регламентування Міністерства охорони здоров'я України»» №223.

Міністерство охорони здоров'я України затвердило Перелік комісій з питань медико-санітарної регламентації Державного підприємства «Комітет з питань гігієнічного регламентування Міністерства охорони здоров'я України», що додається.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/hut786f>

16 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я "Про затвердження стандарту «Настанова. Лікарські засоби. Якість, доклінічні та клінічні аспекти лікарських засобів, які містять генетично модифіковані клітини»" №264.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/2p9sezup>

19 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я "Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 26 січня 2024 року №138" №272.

Відповідно до абзацу одинадцятого пункту 13 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року №731, пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року №267 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року №90), наказом передбачено внести до Змін до Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 вересня 2009 року №690, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2009 року за №1010/17026 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 12 липня 2012 року №523), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 26 січня 2024 року №138, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 13 лютого 2024 року за №219/41564, зазначені в наказі зміни.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/3bsrvkb9>

19 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я "Про продовження строку дії реєстраційних посвідчень на лікарські засоби, строк дії яких закінчився або закінчується протягом періоду дії воєнного стану" №274.

Відповідно до Указів Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", від 14 березня 2022 року №133/2022 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 18 квітня 2022 року №259/2022 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 17 травня 2022 року №341/2022 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 12 серпня 2022 року №573/2022 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 7 листопада 2022 року №757/2022 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 6 лютого 2023 року №58/2023 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 1 травня 2023 року №254/2023 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 26 липня 2023 року №451/2023 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 6 листопада 2023 року №734/2023 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 05 лютого 2024 року №49/2024 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", абзацу третього пункту 11 постанови Кабінету Міністрів України від 26 травня 2005 року №376 "Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації) лікарських засобів і розмірів збору за їх державну реєстрацію (перереєстрацію)" зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2022 року №471, пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року №267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року №90), наказом передбачено внести до Державного реєстру лікарських засобів України інформацію про продовження строку дії реєстраційних посвідчень на лікарські засоби, строк дії яких закінчився або закінчується протягом періоду дії воєнного стану (з 14 лютого 2024 року по 13 травня 2024 року), продовживши його на один рік з дати закінчення строку дії реєстраційного посвідчення на лікарський засіб згідно з переліком, що додається.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/em7ak42r>

22 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я "Про затвердження Стандарту медичної допомоги «Вроджена дисфункція кори надниркових залоз у дітей»" №308.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/56z42kn7>

29 лютого 2024 року прийнято наказ Міністерства охорони здоров'я "Про затвердження Плану діяльності Міністерства охорони здоров'я України на 2024 рік" №345.

Відповідно до пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року №267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року №90), з метою необхідності адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis EC), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, виконання програмних документів та рішень Ради національної безпеки і оборони України, інших актів законодавства наказом передбачено затвердити План діяльності Міністерства охорони здоров'я України на 2024 рік, що додається.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/mr46bjx9>

2.2. Законопроекти у сфері медичного права

29 грудня 2023 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про лікарські засоби» щодо підвищення доступності лікарських засобів для населення».

Метою законопроекту є підвищення доступності лікарських засобів для населення шляхом визначення на рівні Закону критеріїв, яким мають відповідати національні оптові дистриб'ютори лікарських засобів, і покладання на них, а також на виробників і імпортерів лікарських засобів зобов'язань з обслуговування населення та з реалізації лікарських засобів.

Законопроектом передбачено:

– визначити критерії, яким має відповідати національний оптовий дистриб'ютор, а саме:

поняття "національний оптовий дистриб'ютор" як "суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з оптової торгівлі лікарськими засобами на підставі відповідної ліцензії, має сертифікат на відповідність вимогам належної практики дистрибуції та відповідає усім таким критеріям";

покласти на національного оптового дистриб'ютора зобов'язання з обслуговування населення, що полягає в забезпеченні постійної наявності обов'язкового мінімального асортименту (соціально орієнтованих) лікарських засобів, визначеного центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, для задоволення потреб населення певної адміністративно-територіальної одиниці і в можливості поставити необхідну кількість лікарських засобів у короткий строк на відповідну територію;

покласти на виробника та/або імпортера зобов'язання з реалізації лікарських засобів, що полягає у реалізації на рівних умовах лікарських засобів власного виробництва або ввезених на територію України всім національним оптовим дистриб'юторам, які звернулися до виробника та/або імпортера лікарських засобів щодо укладення договору купівлі-продажу лікарських засобів.

Також пропонується заборонити нанесення на первинній та вторинній (за наявності) упаковках лікарських засобів будь-якої реклами та інформації рекламного характеру, яка сприяє просуванню лікарського засобу на ринку, зокрема формуванню думки про винятковість та/або перевагу лікарського засобу порівняно з таким самим лікарським засобом без нанесення такої інформації, вводить споживачів лікарських засобів (пацієнтів) в оману, сприяє популяризації окремих суб'єктів господарської діяльності, окрім інформації, яка містить відомості про виробника та/або власника реєстраційного посвідчення на лікарський засіб та логотипів виробника та/або власника реєстраційного посвідчення на лікарський засіб.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/3hwkp6jt>

1 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про лікарське самоврядування».

Метою прийняття Закону України є впровадження професійного самоврядування лікарів і наділення органів лікарського самоврядування відповідними повноваженнями у сфері регулювання лікарської діяльності і контролю їх професійної відповідальності.

Завданням законопроекту є адаптація законодавства України до світової та європейської практики з метою створення збалансованої системи захисту права пацієнта на безпечну та якісну медичну допомогу через врегулювання питань здійснення лікарської практики, професійної відповідальності лікарів за її належне провадження й дотримання етичних вимог, розв'язання протиріч і суперечок шляхом медичного арбітражу і медіації.

Законопроект дає можливість через створення в Україні самоврядної лікарської організації збалансувати відносини між основними учасниками ринку медичних послуг, що створюється, а також збільшити відкритість і публічність системи управління в галузі охорони здоров'я, що сприятиме сталості і прогнозованості функціонування системи охорони здоров'я в Україні.

Прийняття законопроекту є необхідним заходом щодо нівелювання соціально-політичних ризиків, зокрема корупційних, які можуть виникнути у процесі реформування національної системи охорони здоров'я.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/yfau2aa3>

22 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо проведення освідування та експертизи, укладення угоди про примирення та кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція)».

Проект Закону розроблено з метою покращення системи захисту від гендерно зумовленого та домашнього насильства. Для досягнення цієї цілі одним із основних завдань проекту є імплементація положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, положень і міжнародних практик у цій сфері.

Законопроектом передбачено внесення змін до статей 55, 225, 241, 242, 469 та 477 Кримінального процесуального кодексу України, якими:

- розширюється перелік випадків, у яких сторона кримінального провадження має право звернутися до слідчого судді із клопотанням провести допит в судовому засіданні під час досудового розслідування;

- закріплюється механізм забезпечення проведення освідування та (або) судово-медичної експертизи за клопотанням потерпілого, його представника або законного представника, що здійснюється невідкладно після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань у кримінальних провадженнях, щодо кримінальних правопорушень, передбачених статтями 152, 153, 155 та 156 Кримінального кодексу України;

- розширюється перелік категорій справ, у яких угода про примирення може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або законного представника.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/35mcc3x6>

29 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» щодо визначення права розпорядження репродуктивними клітинами у разі загибелі (визнання померлим) їх власника».

Метою законопроекту є унормування можливості розпорядження репродуктивними клітинами у разі загибелі (визнання померлим) їх власника – Захисника України.

Проект передбачає у разі загибелі або визнання померлою в установленому порядку особи, репродуктивні клітини якої зберігаються, розпорядження ними здійснюється спадкоємцем (спадкоємцями) такої особи у порядку та у строки, встановлені Кабінетом Міністрів України.

При цьому на Кабінет Міністрів України покладається обов'язок у тижневий строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність до нього.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/3eczrzmf>

29 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з метою вирішення питання зберігання та використання репродуктивних клітин загиблих/померлих учасників війни».

Метою законопроекту є вирішення питання зберігання та використання репродуктивних клітин загиблих/померлих учасників війни, а також перенесення дати набрання чинності «проблемної» норми із Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» (3496-ІХ від 22.11.2023), яка передбачає, що «у разі загибелі або визнання померлою в установленому порядку особи, репродуктивні клітини якої зберігаються, їх зберігання припиняється з подальшою утилізацією».

Тож на противагу існуючій системі, запропоновані проектом підходи передбачають організацію системи безпеки і здоров'я працівників за «проактивним» принципом запобіжних дій. Зміна принципів побудови системи передбачає, у тому числі, і зміну об'єкта впливу державної політики: з нинішніх «безпека праці» або «охорона праці» – на європейський «безпека працівника». Ключовим завданням політики має стати не встановлення вимог до процесу організації безпеки, а результативність цього процесу – досягнення повного усунення або мінімізації ризиків для життя і здоров'я працівника. Проектом передбачається запровадження за європейським прикладом системи мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників, та регулярне здійснення роботодавцем оцінювання ризиків, які можуть виникнути на конкретному робочому місці, розроблення і впровадження заходів щодо їх мінімізації або усунення.

Детальніше за посиланням:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42995>

30 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження генофонду Українського народу».

Проект Закону розроблений з метою збереження генофонду Українського народу, а також врегулювання питання соціального захисту військовослужбовців в частині забезпечення їх права на біологічне батьківство (материнство).

Проектом Закону пропонується:

1) підпункт 3 пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» викласти в новій редакції, якою передбачити, що у разі загибелі або визнання померлою в установленому порядку особи, репродуктивні клітини якої зберігаються, їх безоплатне зберігання відповідно до цього Закону здійснюється протягом 3 років з моменту загибелі цієї особи, а після закінчення цього строку надалі зберігання таких клітин може бути продовжене за рахунок іншої особи, визначеної у розпорядженні особи щодо власних репродуктивних клітин;

2) доповнити статтю 281 Цивільного кодексу України новою частиною, яка передбачатиме, що фізична особа, репродуктивні клітини якої зберігаються відповідно до законодавства, має право розпорядитися ними на випадок своєї смерті. При цьому розпорядження, а також застосування допоміжних репродуктивних технологій із використанням відповідних репродуктивних клітин здійснюється згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством;

3) статтю 123 Сімейного кодексу України доповнити новою частиною, якою передбачити, що у разі використання для зачаття дитини репродуктивних клітин особи, яка здійснила відповідне розпорядження на випадок своєї смерті, ця фізична особа визнається батьком або матір'ю народженої у такий спосіб дитини;

4) установити, що волевиявлення особи вчиненні та посвідчені нотаріально до введення в дію цього Закону щодо власних репродуктивних клітин, є підставою для застосування допоміжних репродуктивних технологій із використанням цих репродуктивних клітин.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/2vebnvdf>

30 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до статті 281 Цивільного кодексу України щодо збереження генофонду Українського народу».

Проект Закону розроблений з метою збереження генофонду Українського народу та усунення прогалини цивільному законодавстві.

Проектом Закону пропонується доповнити статтю 281 Цивільного кодексу України новою частиною, яка передбачатиме, що фізична особа, репродуктивні клітини якої зберігаються відповідно до законодавства, має право розпорядитися ними на випадок своєї смерті. При цьому розпорядження, а також застосування допоміжних репродуктивних технологій із використанням відповідних репродуктивних клітин здійснюється згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством.

Також пропонується установити, що волевиявлення особи вчиненні та посвідчені нотаріально до введення в дію цього Закону щодо власних репродуктивних клітин, є підставою для застосування допоміжних репродуктивних технологій із використанням цих репродуктивних клітин.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/yxntdu5h>

31 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)».

Метою законопроекту є створення державних гарантій щодо збереження можливості біологічного батьківства/материнства для захисників та захисниць України у випадку їх смерті.

Законопроектом пропонується видалення із Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» підпункту 3 пункту 2, який забороняє можливість посмертного біологічного батьківства (материнства) та передбачає, що у разі загибелі або визнання померлою в установленому порядку особи, репродуктивні клітини якої зберігаються, їх зберігання припиняється з утилізацією надалі.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/4h6hr9m6>

31 січня 2024 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» та деяких інших законодавчих актів України щодо обов'язкового страхування відповідальності медичних працівників».

Проект Закону розроблено з метою забезпечення належного механізму відшкодування збитків, які були завдані пацієнту, шляхом обов'язкового укладання договору страхування цивільно-правової відповідальності медичних, фармацевтичних працівників за шкоду, яку завдано у зв'язку з виконанням ними професійних обов'язків.

Проект акта передбачає внесення змін до ЗУ «Про страхування», а саме віднести до обов'язкових видів страхування – страхування цивільно-правової відповідальності медичних, фармацевтичних працівників за шкоду, яку може бути завдано у зв'язку з виконанням ними професійних обов'язків.

Також змінами до Основ законодавства України про охорону здоров'я запропоновано встановити заборону розпочинати професійну діяльність медичним та фармацевтичним працівникам без укладення договору страхування їх цивільно-правової відповідальності за шкоду, яку може бути завдано у зв'язку з виконанням ними професійних обов'язків.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/2v72evyt>

7 лютого 2024 року у Верховній Раді України прийнято за основу проект Закону України «Про внесення змін до статті 281 Цивільного кодексу України щодо збереження генофонду Українського народу».

Проект Закону розроблений з метою збереження генофонду Українського народу та усунення прогалини цивільному законодавстві.

Проектом Закону пропонується доповнити статтю 281 Цивільного кодексу України новою частиною, яка передбачатиме, що фізична особа, репродуктивні клітини якої зберігаються відповідно до законодавства, має право розпорядитися ними на випадок своєї смерті. При цьому розпорядження, а також застосування допоміжних репродуктивних технологій із використанням відповідних репродуктивних клітин здійснюється згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством.

Також пропонується установити, що волевиявлення особи, вчинені та посвідчені нотаріально до введення в дію цього Закону щодо власних репродуктивних клітин, є підставою для застосування допоміжних репродуктивних технологій із використанням цих репродуктивних клітин.

Детальніше за посиланням: <http://tinyurl.com/yxntdu5h>

23 лютого 2024 року Верховною Радою України прийнято за основу проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення спроможності наглядових рад закладів охорони здоров'я та продовження спрощеного періоду реорганізації в державні некомерційні підприємства»

Проект Закону розроблений з метою посилення спроможності наглядових рад закладів охорони здоров'я та стимулювання реорганізації таких державних закладів в державні некомерційні підприємства.

Проектом Закону пропонується викласти у новій редакції частини четверту та п'яту статті 24 Основ законодавства України про охорону здоров'я, які будуть передбачати, що за рішенням власника або уповноваженого органу управління до складу наглядової ради державного чи комунального закладу охорони здоров'я можуть входити іноземці або особи без громадянства, крім громадян Російської Федерації або Республіки Білорусь. До складу наглядових рад включаються незалежні члени наглядової ради, кількість яких повинна становити більшість членів наглядової ради. Порядок утворення, вимоги до членів наглядової ради закладу охорони здоров'я, права, обов'язки наглядової ради закладу охорони здоров'я і типове положення про неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Також пропонується продовжити дію пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління сферою охорони здоров'я та забезпечення медичного обслуговування населення» у 2024 році.

Детальніше за посиланням: <https://tinyurl.com/24f9njr3>

III. СУДОВА ПРАКТИКА

17

3.1. Правові висновки Верховного Суду у сфері медичного права

Постанова Верховного Суду від 01.02.2024

Справа №286/1601/23

Провадження №61-15674св23

Посилання: <https://tinyurl.com/yk7fcuex>

Обставини справи

У травні 2023 року ОСОБА_1 звернувся до суду із позовом до комунального некомерційного підприємства «Житомирська обласна психіатрична лікарня» Житомирської обласної ради (далі – КНП «Житомирська обласна психіатрична лікарня») про відшкодування моральної шкоди.

Позовну заяву мотивовано тим, що рішенням Корецького районного суду Рівненської області від 26 травня 2022 року у справі №563/291/22 визнано його право на проведення перевірки за період з 20 жовтня 2000 року по 17 грудня 2001 року з метою підтвердження стажу роботи у відповідача за 2000 – 2001 роки. Зобов'язано КНП «Житомирська обласна психіатрична лікарня» подати до територіального органу Пенсійного фонду України за місцем реєстрації підприємства, заяву про здійснення перевірки щодо нього.

Позивач вказував, що у зв'язку з тим, що відповідачем у добровільному порядку не виконано зазначене рішення суду, 19 липня 2022 року старшим державним виконавцем Овруцького відділу державної виконавчої служби винесено постанову про відкриття виконавчого провадження.

Надалі державним виконавцем винесено постанови про закінчення виконавчого провадження, накладення штрафу та направлено до органу досудового розслідування повідомлення про вчинення боржником кримінального правопорушення.

ОСОБА_1 зазначав, що невиконання відповідачем рішення суду спричинило йому значну моральну шкоду, яка виразилася у душевних стражданнях, погіршенні стану здоров'я, зміні звичайного способу життя. Він змушений був виділяти тривалий час для звернення до лікарів, проходити амбулаторне лікування, медичні обстеження. У зв'язку із цим його позбавлено можливості своєчасно та повною мірою продовжувати активне громадське життя. Перенесений у зв'язку з діями відповідача сильний психологічний стрес, постійне напруження під час врегулювання спору і після ухвалення судового рішення призвели до приниження гідності та ділової репутації позивача, негативно вплинули на його психологічний стан.

Враховуючи вищезазначене, ОСОБА_1 просив стягнути з відповідача 2 030 950 грн на відшкодування моральної шкоди.

Рішенням Овруцького районного суду Житомирської області від 19 червня 2023 року, залишеним без змін постановою Житомирського апеляційного суду від 10 жовтня 2023 року, позов ОСОБА_1 задоволено частково.

Стягнуто з КНП «Житомирська обласна психіатрична лікарня» на користь ОСОБА_1 5000,00 грн на відшкодування моральної шкоди. У задоволенні решти позову відмовлено.

Вирішуючи спір, суд першої інстанції, з висновком якого погодився суд апеляційної інстанції, встановив невиконання відповідачем судового рішення, внаслідок чого ОСОБА_1 спричинено моральну шкоду. З огляду на обставини справи і зібрані у справі докази, врахувавши характер та обсяг заподіяних позивачеві моральних страждань, а також засади розумності, справедливості й виваженості суди визначили розмір відшкодування моральної шкоди у сумі 5 000 гривень.

Правова позиція Верховного Суду

За змістом частини першої [статті 23 ЦК України особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.](#)

За загальним правилом підставою виникнення зобов'язання з компенсації моральної шкоди є завдання моральної шкоди іншій особі. Зобов'язання про компенсацію моральної шкоди, завданої особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади при здійсненні своїх повноважень, виникає за таких умов: наявність моральної шкоди; протиправність поведінки особи, яка завдала моральної шкоди; наявність причинного зв'язку між протиправною поведінкою особи, яка завдала моральної шкоди, та її результатом – моральною шкодою.

Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних і душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості.

При визначенні розміру моральної шкоди суд має виходити із засад розумності, виваженості та справедливості. Зміст понять «розумність» і «справедливість» при визначенні розміру моральної шкоди розкривається і в рішеннях ЄСПЛ, який виходить з принципу справедливої сатисфакції, передбаченої статтею 41 Конвенції. Зокрема, у рішеннях «Thoma v. Luxembourg» (Тома проти Люксембургу), «Caloc v. France» (Калок проти Франції) та «Niedbala v. Poland» (Недбала проти Польщі) ЄСПЛ дійшов висновку, що сам факт визнання порушеного права є адекватним засобом для згладжування душевних страждань і справедливої сатисфакції.

Визначаючи розмір моральної шкоди, заподіяної позивачу невиконанням відповідачем судового рішення у справі №563/291/22, суди попередніх інстанцій, враховуючи фактичні обставини справи, тривалість моральних страждань позивача та негативні наслідки, які для нього настали у зв'язку із порушенням його прав, беручи до уваги тривалість вимушених змін у його житті, з огляду на засади розумності, виваженості та справедливості, правильно вважали розмір морального відшкодування 5 000 грн повною мірою достатнім для компенсації спричинених позивачу моральних страждань.

Вказаний розмір не менший, ніж достатній для розумного задоволення потреб позивача як особи, що має право на відшкодування шкоди.

При цьому колегія суддів враховує, що КНП «Житомирська обласна психіатрична лікарня» є неприбутковою, бюджетною організацією, а тому стягнення з нього моральної шкоди у більшому розмірі, ніж достатньому для позивача, буде становити для відповідача надмірний тягар.

Оскільки законодавством не встановлено чіткого розміру відшкодування моральної шкоди, то вимоги касаційної скарги в частині розміру відшкодування моральної шкоди зводяться до переоцінки судом доказів, що на підставі вимог [статті 400 ЦПК України не належить до компетенції суду касаційної інстанції](#).

Встановлення обставин справи, дослідження та оцінка доказів є прерогативою судів першої та апеляційної інстанцій. Це передбачено статтями [77, 78, 79, 80, 89, 367 ЦПК України](#). [Суд касаційної інстанції не наділений повноваженнями втручатися в оцінку доказів \(постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 січня 2019 року у справі №373/2054/16-ц, провадження №14-446цс18\)](#).

Доводи касаційної скарги про неврахування судами попередніх інстанцій висновків, викладених у постановках Верховного Суду від 26 червня 2023 року справа №686/21298/22, від 22 вересня 2020 року справа №910/3009/18, від 10 квітня 2019 року справа №464/3789/17, від 26 листопада 2020 року справа №826/18130/16, від 03 липня 2019 року справа №750/1591/18-ц, є безпідставними, оскільки висновки у цих справах і у справі, яка переглядається, та встановлені судами фактичні обставини, що формують зміст правовідносин, є різними, у кожній із зазначених справ суди виходили з конкретних обставин справи та фактично-доказової бази з урахуванням наданих сторонами доказів, оцінюючи їх у сукупності.

Висновки. Європейський суд з прав людини вказав, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принцип, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються. Хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною залежно від характеру рішення («Серявін та інші проти України», №4909/04, § 58, ЄСПЛ, від 10 лютого 2010 року).

Суди попередніх інстанцій забезпечили повний та всебічний розгляд справи на основі наданих доказів, оскаржувані судові рішення відповідають нормам матеріального та процесуального права.

Постанова Верховного Суду від 01.02.2024**Справа №569/14238/16-к****Провадження №51-3560км23**Посилання: <https://tinyurl.com/24rkcttu>**Обставини справи**

ОСОБА_6 обвинувачувався в тому, що, перебуваючи на посаді ургентного лікаря-хірурга дитячого відділення планової хірургії КЗ «Рівненська обласна дитяча лікарня Рівненської обласної ради», заступивши 03 листопада 2015 року на чергування у відділення планової хірургії та будучи персонально відповідальним за проведення обстеження та лікування малолітнього ОСОБА_7, який поступив на стаціонарне лікування, не передбачаючи можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинен був і міг їх передбачити, в період часу з 01:58 по 08:50 03 листопада 2015 року, неналежно виконав свої професійні обов'язки внаслідок недбалого ставлення до них. Зокрема, лікар ОСОБА_6 несвоєчасно зібрав анамнестичні дані хворого ОСОБА_7, несвоєчасно провів пальпацію живота хворого, не призначив проведення обов'язкової лабораторної діагностики, не провів додаткових інструментальних діагностик, обов'язкових консультацій педіатра, лікаря-отоларинголога та динамічного спостереження за перебігом захворювання, внаслідок чого своєчасно не виявив розвиток у хворого ендотоксичного шоку та гострої серцевої недостатності, що призвело до смерті останнього о 08:50 03 листопада 2015 року. У касаційній скарзі прокурор просить скасувати ухвалу суду та призначити новий розгляд у суді апеляційної інстанції. Зазначає, що суд усупереч вимогам ст. 419 КПК України не навів мотивів на спростування доводів прокурора щодо безпідставного виправдання ОСОБА_6, не дав належної оцінки дослідженим у судовому засіданні доказам, не перевірів доводи щодо порушення судом першої інстанції вимог ст. 337 КПК України, яке виразилося у проведенні судового розгляду поза межами висунутого обвинувачення, а тому апеляційний суд дійшов передчасного висновку про обґрунтованість виправдання ОСОБА_6.

Правова позиція Верховного Суду

Апеляційний суд дав аналіз усім висновкам проведених у кримінальному провадженні судово-медичних експертиз, якими встановлено, що у всіх шарах стінки кишківника ОСОБА_7 присутній дифузний гострий гранульоматозний деструктивний запальний процес, на тлі патології котрого відбулося ураження частини кишківника з розвитком септичного шоку, який став ведучим у танатогенезі і призвів до незворотної серцево-легеневої недостатності та смерті пацієнта. За наявності проведення необхідних клініко-лабораторно-інструментально-апаратних досліджень та обстежень можливо було би попередити негативні наслідки, однак, враховуючи малий термін перебування хворого в стаціонарі (до 6 годин), часу на проведення таких досліджень явно було недостатньо.

Усі висновки експертиз зводяться до швидкого розгортання незворотних патологічних змін організму, які вказують на досить тривалий патологічний процес та, як наслідок, розвиток ендогенного шоку. При цьому експерти підтвердили, що запідозрити та вчасно діагностувати таке захворювання, як на час госпіталізації дитини, так і при спостереженні надалі, лікар ОСОБА_6 не міг за об'єктивних причин, адже загальний час перебування хворого в лікарні був обмежений.

Суди дійшли переконливого висновку, що обґрунтовані висновки судово-медичних експертиз стверджують, що на етапі госпіталізації ОСОБА_7 до лікувального закладу основний комплекс патологічних змін у нього вже був сформований і об'єктивно міг маскуватися під невираженою та скудною клінічною симптоматикою. А всі зібрані й досліджені в судах докази в своїй сукупності вказують на важку хворобу Крона в ОСОБА_7, її швидкий перебіг та особливості протікання, що призвело до його смерті, на діагностування якої в ОСОБА_6 не було достатньої можливості.

Твердження у касаційній скарзі прокурора про проведення судового розгляду поза межами висунутого обвинувачення є безпідставним, оскільки суд, дослідивши усі докази, не вийшов за межі пред'явленого обвинувачення, а лише встановив, що смерть ОСОБА_7 мала місце внаслідок його тяжкої хвороби, яка швидко розвинулася і діагностування якої було практично неможливим внаслідок нетривалого проміжку часу. При цьому судами зроблено висновок, що жодна з експертиз не вказала на те, що тяжкі наслідки – смерть ОСОБА_7, мали місце саме через неналежне виконання обвинуваченим ОСОБА_6 своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого ставлення до них.

Неналежне виконання професійних обов'язків має місце у разі, коли медичний працівник виконує свої обов'язки не у повному обсязі, недбало, поверхово, не так, як цього вимагають інтереси його професійної діяльності.

За статтею 140 можуть кваліфікуватися, зокрема, такі діяння: несвоєчасний або неправильний діагноз захворювання, залишення хворого без належного медичного догляду.

Між діяннями і вказаними наслідками повинен бути встановлений причинний зв'язок, для чого, як правило, призначається судово-медична експертиза.

У разі коли тяжкі наслідки для хворого не пов'язані з невиконанням чи неналежним виконанням медичним працівником своїх професійних обов'язків, а настали внаслідок інших обставин, відповідальність за ст. 140 виключається.

Суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, дійшов висновку, що сторона обвинувачення не довела, що в діянні ОСОБА_6 є склад кримінального правопорушення, у якому він обвинувачувався, а саме не доведено обов'язкових складових його суб'єктивної сторони.

Як правильно наголосив апеляційний суд, з огляду на встановлені судом першої інстанції обставини, стороною обвинувачення не доведено причинного зв'язку між діяннями обвинуваченого і наслідками у вигляді смерті пацієнта.

З урахуванням наведеного рішення суду апеляційної інстанції про те, що суд першої інстанції за встановлених фактичних обставин кримінального провадження та досліджених у судовому засіданні доказів дійшов правильного висновку, що прокурор не довів поза розумним сумнівом допустимими і достатніми доказами факту вчинення кримінального правопорушення, в якому обвинувачувався ОСОБА_6, і виправдав його, є обґрунтованим і правильним.

Переконливих аргументів, які б ставили під сумнів наведені висновки апеляційного суду, касаційна скарга не містить.

Істотних порушень вимог кримінального процесуального закону, які могли б бути безумовною підставою для скасування ухвали суду апеляційної інстанції, у матеріалах провадження в межах касаційного розгляду не встановлено.

Ураховавши наведене, Суд дійшов висновку, що касаційна скарга не підлягає задоволенню. У зв'язку із цим та керуючись статтями 434, 436 КПК України, колегія суддів вважала за необхідне залишити судові рішення без зміни.

Постанова Верховного Суду від 08.02.2024

Справа №638/10476/20

Провадження №51-3486км23

Посилання: <https://tinyurl.com/3ybecphu>

ОСОБА_8, маючи вищу медичну освіту, кваліфікаційний досвід у роботі та вищу атестаційну категорію за спеціальністю «Отоларингологія», перебуваючи на посаді лікаря-отоларинголога ЛОР відділення (екстрена допомога) КНП ХОР «Обласна клінічна лікарня», що за адресою: м. Харків, пр-т Незалежності 13, неналежно виконав свої професійні обов'язки, внаслідок несумлінного до них ставлення, за таких обставин.

24 травня 2018 року ОСОБА_8 провів потерпілому ОСОБА_9 планові оперативні втручання, а саме: з 10:40 до 11:40 операція, з 11:40 до 12:40 операція гайморо-етмоїдотомія по Рудакову справа, поліотомія носу справа, з 12:40 до 13:15 операція гайморо-етмоїдотомія по Рудакову зліва, поліотомія носу зліва.

Під час проведення хірургічного втручання з приводу двобічної гайморо-етмоїдотомії з поліпотомією та підслизової резекції переділочки носу (септопластики), ОСОБА_8 допустив дефект у наданні потерпілому ОСОБА_9 медичної допомоги, а саме вчинив хірургічну дію, яка була показана, але виконана неправильно, внаслідок якої в ОСОБА_9 сталося руйнування нижньої-медіальної стінки лівої орбіти з ушкодженням лівого зорового нерву та окорухових м'язів лівого ока, що призвело до повної втрати потерпілим зору на ліве око з повним птозом (опущенням) верхньої повіки, а також руйнування кісток, що входять до основи черепа, яке призвело до наявності повітря в порожнині черепа (пневмоцефалії) в лобно-тім'яній ділянці справа, що належать до категорії тяжких тілесних ушкоджень за критерієм небезпеки для життя та стійкої втрати загальної працездатності.

Допущені ОСОБА_8 дефекти при наданні медичної допомоги ОСОБА_9 під час хірургічного втручання спричинили потерпілому тяжкі наслідки – стали причиною втрати зору на ліве око та наявності повітря в порожнині черепа (пневмоцефалія), і перебувають у прямому причинно-наслідковому зв'язку з ушкодженням зорового нерва лівого очного яблука.

Під час розгляду цього кримінального провадження місцевий суд, дотримуючись положень ст. 94 КПК України, безпосередньо дослідив та оцінив усі докази в їх сукупності, детально виклав їх у вирок, встановив, що вони є взаємоузгодженими, належними та допустимими, доповнюють один одного та повною мірою підтверджують висновок про доведеність вини ОСОБА_8 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 140 КК України. З такими висновками погодився і суд апеляційної інстанції.

З об'єктивної сторони злочин, за який засуджено ОСОБА_8, характеризується такими ознаками: 1) діянням у вигляді неналежного виконання медичним працівником своїх професійних обов'язків; 2) тяжкими наслідками для хворого; 3) причинним зв'язком між діянням і наслідками.

Під неналежним виконанням медичним працівником професійних обов'язків слід розуміти вчинення ним не в повному обсязі необхідних дій, які він повинен був вчинити при наданні хворому лікарської допомоги, чи вчинення не тих дій, яких вимагають клінічні протоколи. Надання медичної допомоги включає в себе діагностику (отримання необхідних даних про стан здоров'я, їх правильна оцінка, вибір і прийняття рішення про лікування) та лікування (виконання хірургічних операцій, застосування різного роду процедур, проведення медикаментозної та іншої терапії, тощо). Тому ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 140 КК України, є також недбале проведення операції, що є наслідком недбалості чи несумлінного ставлення лікаря до своїх обов'язків.

Судом досліджено журнал та аудіозапис судового процесу в суді апеляційної інстанції та встановлено, що після виконання дій, передбачених статтями 342 – 345 КПК України, суддя-доповідач перед початком розгляду з'ясував про наявність клопотань, яких учасниками судового провадження не було заявлено, доповів зміст оскарженого судового рішення, доводи, викладені в апеляційних скаргах, і з'ясував, чи підтримують свої апеляційні скарги особи, які їх подали. Усім учасникам судового розгляду без обмежень у часі було надано можливість висловити свої позиції та надати пояснення щодо доводів апеляційних скарг.

Після чого головуючим було з'ясовано, чи бажають вони доповнити апеляційний розгляд і чим саме, на що жодних доповнень не надійшло, у тому числі і від сторони захисту, тому, з'ясувавши позиції учасників, суд перейшов до судових дебатів. Таким чином, апеляційний розгляд здійснено з дотриманням порядку, визначеного ст. 405 КПК України.

Водночас суд апеляційної інстанції з дотриманням положень ст. 404 КПК України, у межах своїх повноважень перевіряв усі доводи апеляційних скарг, в тому числі і сторони захисту, які за змістом є аналогічними доводам касаційної скарги, навів в ухвалі відповідно до вимог статей 370, 419 КПК України докладні мотиви на спростування доводів апеляційної скарги, зазначив підстави, з яких скаргу визнано необґрунтованою, тому касаційні доводи захисника в цій частині є безпідставними.

Матеріали провадження не містять даних про порушення вимог кримінального процесуального чи неправильне застосування кримінальних законів, які були б безумовними підставами для зміни чи скасування судових рішень, а тому підстав для задоволення касаційної скарги захисника немає.

Судом ухвалено: вирок Дзержинського районного суду м. Харкова від 18 жовтня 2022 року та ухвалу Харківського апеляційного суду від 01 березня 2023 року щодо ОСОБА_8 залишити без зміни, а касаційну скаргу захисника – без задоволення.

3.2. Правові позиції Європейського суду з прав людини

Назва «Цеге фон Мантейфель проти України»

Номер заяви 29804/16

Посилання: <https://tinyurl.com/yc48rb59>

Дата ухвалення 11.01.2024

Справа «Цеге фон Мантейфель проти України» (29804/16)

Обставини справи

Заява стосується примусового психіатричного лікування заявниці, яка страждає від параноїдальної форми шизофренії, застосованого до неї згідно з постановою суду у кримінальному провадженні щодо неї за обвинуваченням у вчиненні умисного вбивства.

Заявниця скаржилася на те, що її тримання після 19 лютого 2017 року було незаконним і згідно з національним законодавством протягом усього строку перебування у психіатричній лікарні вона не мала права оскаржувати законність такого тримання, вимагати свого звільнення чи отримати відшкодування. Вона посилалася на пункти 1, 4 та 5 статті 5 і статтю 46 Конвенції, зазначивши, що проблема розкривала структурні та системні недоліки у національній правовій системі. Суд вважає, що ці скарги мають розглядатися виключно за статтею 5 Конвенції.

Уряд стверджував, що заявниця не була потерпілою від стверджуваного порушення пункту 1 статті 5 Конвенції, оскільки національні органи влади чітко визнали, що її тримання протягом відповідного періоду не відповідало національному законодавству, і надали їй відшкодування.

Заявниця стверджувала, що провадження за позовом про відшкодування шкоди було неефективним, оскільки національні суди присудили їй дуже малу суму відшкодування, яка в будь-якому випадку не була їй сплачена.

Суд зазначає, що національні суди визнали примусову госпіталізацію заявниці після 19 лютого 2017 року незаконною та присудили їй відшкодування у розмірі 30 000 грн, що на той момент відповідало 1 000 євро. Хоча присуджена сума є меншою, ніж відшкодування, яке Суд зазвичай присуджує у подібних справах (див. щодо України рішення у справі «М. проти України» (M. v. Ukraine), заява №2452/04, від 19 квітня 2012 року), в якій Суд присудив 12 000 євро як відшкодування моральної шкоди за порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з трьома періодами госпіталізації, які тривали приблизно два-три місяці кожен), Суд зауважує, що заявниця не оскаржувала розмір відшкодування шляхом подання апеляційної чи касаційної скарги та не надала Суду пояснень, чому не зробила цього. Тому вона не може скаржитися до Суду у зв'язку з цим питанням.

Однак за відсутності доказів, що присуджена сума була сплачена заявниці, Суд вважає, що заявниця все ще може вважатися потерпілою від порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з її триманням після 19 лютого 2017 року, та погоджується з висновками національних судів, що її перебування в лікарні протягом цього періоду було незаконним (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «І.Н. проти України» (I.N. v. Ukraine), заява №28472/08, пункти 85 – 88, від 23 червня 2016 року).

Отже, у справі заявниці було порушено [пункт 1 статті 5 Конвенції](#).

Оскільки ця скарга охоплюється усталеною практикою Суду, вона не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції та не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною. Розглянувши всі наявні в нього матеріали, Суд вважає, що скарга свідчить про порушення пункту 4 статті 5 Конвенції у контексті висновків у рішенні у справі «Горшков проти України» (Gorshkov v. Ukraine), заява №67531/01, пункти 44 – 46, від 08 листопада 2005 року).

Беручи до уваги факти цієї справи, доводи сторін та свої висновки, Суд вважає, що він уже розглянув основні юридичні питання, порушені у цій справі, і немає потреби у розгляді скарги, яка залишилася, за пунктом 5 статті 5 Конвенції (див. рішення у справі «Центр юридичних ресурсів в інтересах Валентина Кимпеану проти Румунії» [ВП] (<...>) [GC], заява №47848/08, пункт 156, ЄСПЛ 2014).

У своїх зауваженнях, у відповідь на зауваження Уряду, заявниця додатково скаржилася, посилаючись на статті 34 і 38 Конвенції, на те, що Уряд не надав документів стосовно кримінального провадження, порушеного за її заявою у 2017 році щодо посадових осіб лікарні.

Обставини справи

У контексті принципів, встановлених у його практиці (див., як нещодавній приклад, рішення у справі «Макучян і Мінасян проти Азербайджану та Угорщини» (Makuchyan and Minasyan v. Azerbaijan and Hungary), заява №17247/13, пункт 224, від 26 травня 2020 року) та враховуючи всі наявні в нього матеріали, Суд доходить висновку про дотримання Урядом статей 34 або 38 Конвенції.

Заявниця вимагала 30 000 євро як відшкодування моральної шкоди та 17 250 євро як компенсацію судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді.

Уряд заперечив проти цих вимог.

Суд присудив заявниці 2 600 євро як відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися.

З огляду на наявні в нього документи Суд вважав за розумне присудити суму у розмірі 1 000 євро як компенсацію судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок її представника, п. М. Тарахкала.

Судом постановлено, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції та пункт 4 статті 5 Конвенції. Також постановлено, що немає потреби розглядати прийнятність та суть скарги за пунктом 5 статті 5 Конвенції та що Уряд держави-відповідача дотримався статей 34 та 38 Конвенції.

Судом вирішено:

упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

2 600 (дві тисячі шістсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, як відшкодування моральної шкоди;

1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, як компенсацію судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок її представника, п. М. Тарахкала;

із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

Судом відхилено решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

IV. ПУБЛІКАЦІЇ

Ірина Сеньюта, стаття на тему [«Привід: чи можна його застосовувати до медичних працівників»](#), підготовлена в межах III Всеукраїнської науково-практичної конференції.

Ірина Сеньюта, публікація на тему [«Лакуни та контрверзії законодавства у сфері паліативної допомоги»](#).

Ірина Сеньюта, наукова стаття на тему [«Гістологічні препарати: правова природа»](#).

Ірина Сеньюта, публікація на тему «Реалізація права на інформацію про стан здоров'я крізь призму правничого «мистецтва наїв». Науково-практичний журнал "Практикуючий лікар".

Юлія Миколаєць, публікація на тему «Як медичній сестрі зареєструвати ФОП: покрокова інструкція». Спеціалізований щомісячний журнал. Довідник головної медичної сестри. №02 лютий 2024. С.19 – 25.

Юлія Миколаєць, публікація на тему «Чи можна укласти договір із НСЗУ під час реорганізації закладу». Спеціалізований щомісячний журнал. Управління закладом охорони здоров'я. №12 (203) грудень 2023. С. 24 – 27.

Юлія Миколаєць, публікація на тему «Чи можна відшкодувати кошти за цикли тематичного удосконалення відповідно до Постанови №216» Спеціалізований щомісячний журнал. Управління закладом охорони здоров'я. №1 (204) січень 2024. С. 78 – 79.

Юлія Миколаєць, коментар електронному виданню «Апостроф» до публікації [«Дезертири мимоволі: з чим зіткнулися українські військові, які лікуються за кордоном»](#).

Юлія Миколаєць, публікація на тему [«Розгляд звернень громадян за новим законом»](#).

Юлія Миколаєць, публікація на тему [«Чи можна в штатному розписі встановити зарплату у валюті»](#).

Юлія Миколаєць, публікація на тему [«Роботодавець має сплатити 100 тис. грн за смертельний нещасний випадок»](#).

